

Correctievoorschrift VWO

2007

tijdvak 1

economie 1

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 60 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken. Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van drie punten voor het hele examen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

1 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat leraren die werkloos worden, voor andere vakken bevoegd zijn dan voor de vakken waarop de vacatures betrekking hebben.

2 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat een aanhoudend lerarentekort ten koste gaat van de kwaliteit van het onderwijs zodat opleidingen niet goed aansluiten op de eisen die werkgevers aan afgestudeerden stellen.

3 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- lerarentekort 2005: 15.000

toename vraag: $\frac{19 + 11 + 2}{100} \times 330.000 + 0,10 \times 330.000 = 138.600$ 2

- toename aanbod: $15 \times 6.000 = 90.000$

lerarentekort 2020: $15.000 + 138.600 - 90.000 = 63.600$ 1

4 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat er in het bedrijfsleven vacatures ontstaan waardoor er minder belangstelling is voor een onderwijsbaan, omdat het bedrijfsleven beter betaalt.

5 maximumscore 1

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat economische groei kan leiden tot een stijging van de belastingontvangsten zodat er ruimte ontstaat voor verbetering van de arbeidsvoorwaarden in het onderwijs.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2

6 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- risicospreiding / kostenspreiding
Uit de toelichting moet blijken dat tegenvallers / hoge kosten in het ene land opgevangen kunnen worden met meevallers / lage kosten in een ander land.
- onderhandelingspositie
Uit de toelichting moet blijken dat een multinational activiteiten kan verplaatsen en mede daardoor bij financiers / leveranciers / overheden gunstige condities kan bedingen.

7 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$\frac{65,0 \times 5,2\% + 25,3 \times (-)65,6\%}{90,3} = -14,6\%$$

Opmerkingen

- Voor de berekening: $\frac{5,2\% - 65,6\%}{2} = -30,2\%$, 0 punten toekennen.
- Een andere juiste manier van afronden ook goed rekenen.

8 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de Argentijnse export duurder wordt en de vraag naar Argentijnse producten in het buitenland afneemt, zodat de vraag naar peso's achterblijft bij het aanbod ervan.

9 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- $\frac{80 + 65 + 40 + 25}{4} = 52,5$ 1
- $\frac{52,5}{100} \times \text{€ } 1,12 = \text{€ } 0,588 \rightarrow \text{€ } 0,59$ 1

10 maximumscore 1

nee

Uit de verklaring moet blijken dat de procentuele omzetsdaling (van 65,6%) groter is dan de procentuele koersdaling (van 47,5%).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3

11 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- $q_{v(eu)} = -250 \times 210 + 90.000 \rightarrow q_{v(eu)} = 37.500$
- $q_{v(vs)} = -400 \times 210 + 189.000 \rightarrow q_{v(vs)} = 105.000$ 1
- omzet: $(37.500 + 105.000) \times € 210 = € 29.925.000$ 1

12 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$Ep_v = -250 \times \frac{210}{37.500} \rightarrow Ep_v = -1,4$$

13 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een antwoord waaruit blijkt dat zuurstofmaskers in de VS meer dan in Europa als een noodzakelijk goed worden beschouwd.
- Een antwoord waaruit blijkt dat er op de Europese markt meer / betere substituten beschikbaar zijn dan op de Amerikaanse markt.

14 maximumscore 2

De twee markten moeten van elkaar zijn gescheiden.

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een verklaring waaruit blijkt dat anders doorverkoop mogelijk is van de 'goedkope' naar de 'dure' markt, waardoor de totale omzet juist lager zou uitvallen.

15 maximumscore 2

verhogen

Uit de verklaring moet blijken dat de relatieve afzetdaling kleiner is dan de relatieve prijsverhoging, zodat een prijsverhoging tot omzetstijging leidt.

Opgave 4

16 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat de (gegarandeerde) EU-suikerprijs hoger is dan de wereldmarktprijs, zodat de EU zonder invoerbepalingen overspoeld zou worden met suiker van buiten de EU, waardoor het suikeroverschot en dus het subsidiebedrag (steeds) groter zou worden.

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$(15 \text{ miljoen ton} - 10 \text{ miljoen ton}) \times (\text{€ } 400 - \text{€ } 250) = \text{€ } 750 \text{ miljoen}$$

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 2

Voorbeelden van twee juiste verklaringen zijn:

- Een verklaring waaruit blijkt dat de Braziliaanse producenten een lagere prijs krijgen doordat het EU-aanbod de wereldmarktprijs drukt.
- Een verklaring waaruit blijkt dat de Braziliaanse producenten afzet missen doordat zij geen toegang hebben tot de EU-suikermarkt.

19 maximumscore 2

Voorbeelden van twee juiste verklaringen zijn:

- Een verklaring waaruit blijkt dat de EU-burger voor suiker een te hoge prijs betaalt doordat protectie de prijs kunstmatig hoog houdt.
- Een verklaring waaruit blijkt dat de exportsubsidies moeten worden betaald en dat de EU-burger daartoe belastingen moet betalen.

20 maximumscore 2

€ 275

Opmerking

Uitsluitend 2 of 0 punten toekennen.

Opgave 5

21 maximumscore 2

van laagconjunctuur

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een verklaring waaruit blijkt dat in een situatie van laagconjunctuur de bestedingen stagneren en bedrijven hun prijzen minder zullen verhogen om te trachten de afzet in stand te houden.

22 maximumscore 2

van een stijgende koers van de euro

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Een verklaring waaruit blijkt dat door een stijgende eurokoers geïmporteerde goederen goedkoper worden, zodat een neerwaartse druk op de winkelprijzen van die goederen ontstaat.

23 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$0,79 \times 2,3\% + 0,21 \times P\% = 1,2\% \rightarrow P = -2,94$$

De prijsdaling van 'voeding, kleding' is 2,9%.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

24 maximumscore 2

gestegen

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- inflatie volgens de CPI-afgeleid: $\frac{109,3}{108,4} \times 100 = 100,83 \rightarrow 0,8\%$ 1
- dat is minder dan de inflatie volgens de CPI zodat een deel van de inflatie ontstaat door hogere tarieven voor de indirecte belastingen 1

25 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat indirecte belastingen worden gebruikt voor de financiering van overheidsuitgaven en dat werknemers daarvoor gecompenseerd zouden worden als de inflatiecorrectie op de CPI zou zijn gebaseerd.

26 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat het 'Europese consumptiepatroon' afwijkt van het Nederlandse zodat er afwijkende goederenpakketten / wegingsfactoren worden gebruikt.

Opgave 6

27 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- nationaal inkomen 2006: $\frac{100}{39,8} \times \text{€ } 173,9 \text{ miljard} = \text{€ } 436,9 \text{ miljard}$
- procentuele groei nationaal inkomen: $\frac{436,9}{403,9} = 1,082 \rightarrow 8,2\%$ 1
- procentuele reële groei: $\frac{108,2}{105,3} = 1,028 \rightarrow 2,8\%$ 1

28 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een antwoord waaruit blijkt dat door een lagere collectieve lastendruk de netto-inkomens hoger zijn, waardoor de bestedingen worden gestimuleerd, hetgeen leidt tot een (sterkere) stijging van de productie.
- Een antwoord waaruit blijkt dat door een lagere collectieve lastendruk de loonkosten worden gematigd, waardoor de concurrentiepositie verbetert, hetgeen leidt tot een (sterkere) stijging van de (export)productie.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

29 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- Een antwoord waaruit blijkt dat een lagere collectieve lastendruk leidt tot een groter overheidstekort, waardoor de overheid meer moet gaan lenen, zodat de rente wordt opgedreven.
- Een antwoord waaruit blijkt dat een lagere collectieve lastendruk via hogere bestedingen leidt tot hogere inflatie, waardoor de centrale bank het nodig kan vinden de rente te verhogen.

30 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat bij een stijgend (reëel) nationaal inkomen de werkloosheid daalt en er minder aan uitkeringen betaald wordt, zodat de collectieve lasten en dus de collectieve lastendruk kan dalen.

31 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat er sprake is van progressie, zodat bij een stijgend (reëel) nationaal inkomen de belastingontvangsten sterker toenemen dan het inkomen, zodat de collectieve lastendruk stijgt.

Indien in het antwoord de progressie niet is verwoord

0

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 30 mei naar Cito.